

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO NR. IX-1661 PAPILDYMO
202¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Nuotolinių azartinių lošimų verslas nuo legalizavimo 2016 m. išaugo 5,5 kartus. Toks ženklus rinkos augimas turi daugelį priežasčių - gyvenimo lygio Lietuvoje augimas, daugelio pramogų skaitmenizacijos tendencija, Covid-19 pandemijos karantinai, paveiki organizatorių rinkodara.

Legali lošimų rinka Lietuvoje gana griežtai reguliuojama, periodiškai atsiranda nauji ribojimai. Tačiau tuo pačiu metu nemažėja nerimas dėl galimų lošimų industrijos neigiamų pasekmių. Jų prevencijai ir sumažinimui skirta Probleminio lošimo prevencijos programa, Apribojusių savo galimybę lošti asmenų registras, Atsakingo lošimo organizavimo gairės, (lošimų organizatorių savireguliacija?) ir kita.

Tačiau šios priemonės neveikia nelegalios rinkos pasiūlos, kurią 100% sudaro nelegalų nuotoliniai lošimai, tai yra, organizuojami bendrovių, neturinčių teisės teikia šias paslaugas Lietuvos Respublikos teritorijoje. Azartiniai lošimai, teikiami neturint tam nustatytų licencijų bei leidimų, daro didelę žalą valstybei. Tokie nelegalios veiklos organizatoriai nemoka mokesčių, nesilaiko nustatytų griežtų azartinių lošimų organizavimo sąlygų (reklamos draudimo, skatinimų draudimo, apsiribojusių asmenų registro reikalavimų ir t.t.), tuo pačiu neigiamos socialinės lošimų pasekmės lieka Lietuvoje ir tvarkytis su jomis tenka šalies visuomenei ir šalies institucijoms, naudojant biudžeto išteklius. Nelegalių azartinių lošimų problema ypatingai paaštrėjo Covid-19 pandemijos karantinų metu ir po jų išpuliarejus nuotoliniams (internetu organizuojamiems) lošimams. Egzistuoja skirtingi vertinimai pasak kurių, nelegaliose lošimo bendrovių apyvarta Lietuvoje siekia 10-30% legalios rinkos apyvartos.

Iki šiol valstybės institucijų (pagrindė Lošimų priežiūros tarnybos prie Finansų ministerijos) veikla nebuvo pakankamai efektyvi sprendžianti problemą

Lošimų priežiūros tarnyba savo interneto svetainėje skelbia jau beveik 1500 interneto svetainių adresų, kuriose organizuojami nelegalūs lošimai ir prieiga prie kurių teismų sprendimu turi būti užblokuota.

Valstybės vykdomas interneto svetainių adresų blokavimas teisminės procedūros tvarka nepasiekia reikiamų rezultatų, nes a) nelegalios veiklos organizatoriai lieka niekaip nenubausti, todėl b) lošimai toliau organizuojami iš kitų internetinių adresų (tai patvirtina dešimtys ir net šimtai panašaus pavadinimo, keičiant vieną simbolį ar pridėdant naują skaitmenį, blokuotų nelegalių lošimų siūlių svetainių adresų). Netgi prie „blokuotų“ svetainių prisijungti vadovaujantis viešai internete prieinamomis instrukcijomis nėra sudėtinga. Todėl siūlome kriminalizuoti nelegalių azartinių lošimų organizavimą Lietuvos Respublikoje, atitinkamai iškeliant šią nusikalstamą veiklą iš straipsnio, nustatančio bendrą atsakomybę už neteisėtą veiklą neturint licencijų ar leidimų, į atskirą straipsnį, dedikuotą tik atsakomybei už nelegalių azartinių lošimų organizavimą ar siūlymą dalyvauti tokiuose lošimuose.

Baudžiamojo nusikaltimo statusas leis šią veiklą tirti prokuratūrai naudojant platesnius įgaliojimus ir metodus, nei dabar suteikti Lošimų priežiūros tarnybai prie Finansų ministerijos, galinčiai tirti nelegalią lošimų veiklą tik kaip administracinį nusižengimą (azartinių lošimų organizavimo tvarkos pažeidimą). Kadangi dabar nelegalūs azartiniai lošimai dažniausiai

organizuojami internetu iš užsienio valstybių, teisinės pagalbos prašymai ir kiti panašūs procesiniai veiksmai leis tiek efektyviai tirti šiuos nusikaltimus bei patraukti kaltus asmenis atsakomybėn, tiek ir bus efektyvi prevencinė priemonė atgrasant daryti tokius nusikaltimus Lietuvos Respublikos teritorijoje. Nelegalių azartinių lošimų organizavimo kriminalizavimą, kaip efektyviausia įrankį kovai su nelegaliais lošimais bei atgrasimo priemonę, jau renka kitos Europos valstybės (pvz. Vengrija).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto rengėjai – Lietuvos Respublikos Seimo narys Justas Džiugelis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu Baudžiamojo kodekso 202 straipsnis nustato baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą (t. y. neturint reikiamo leidimo ar licencijos) vertimąsi ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla, tačiau baudžiamajai atsakomybei atsirasti reikalingas kvalifikuojantis požymis: versliškumas arba stambus mastas. Nelegalūs lošimai pasižymi dideliu latentiskumu, kai nei jų organizatoriai, nei nelegalia paslauga besinaudojantys asmenys nėra suinteresuoti bendradarbiauti su tyrimą atliekančiomis institucijomis. Todėl atsakomybės taikymas nelegalių lošimų organizatoriams yra ap sunkintas ir taip suformuluotas draudimas yra neefektyvus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Projektu siekiama nustatyti baudžiamąją atsakomybę amenims, nelegaliai organizuojantiems azartinius lošimus (įskaitant organizuojamus nuotoliniu būdu) arba siūlanties juose dalyvauti, jei tie asmenys neturi Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytos licencijos ar leidimo tokiai veiklai, t.y. teikia nelegalią lošimų paslaugą. Šiuo metu LR Baudžiamojo kodekso 202 straipsnis nustato bendrą atsakomybę už neteisėtą vertimąsi ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla, tačiau kvalifikuojantis šio nusikaltimo požymis yra versliškumas ar stambus mastas. Būtinybė įrodyti šiuos kvalifikuojančius požymius lemia, kad nelegalių lošimų organizatorių veikla Lietuvoje nėra persekiojama pagal baudžiamąjį kodeksą, o Lošimų priežiūros tarnybos prie Finansų ministerijos taikomos administracinės priemonės nėra efektyvios.

Kriminalizavus šią veiklą formaliosios sudėties būdu, t.y. nereikalaujant rinkti įrodymų dėl stambaus masto ar versliškumo, nelegalių lošimų paslaugų patraukimas baudžiamajon atsakomybėn taps paprastesnis ir tai atgrasys nuo neteisėtos veiklos vykdymo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų priimto įstatymo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymo projektas turės teigiamą įtaką kriminogeninei situacijai ir korupcijai, kadangi legaliai lošimų paslaugas teikiantys organizatoriai laikosi pinigų plovimo ir teroristų

finansavimo prevencijos reikalavimų, nesuteikia lošimų paslaugų asmenims, išreiškusiems norą atsiriboti nuo azartinių lošimų ir galimai turinčių finansinių problemų dėl dalyvavimo lošimuose.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas įstatymo projektas turės teigiamą įtaką verslo aplinkai, kadangi nustatyta atsakomybė už nelegalią azartinių lošimų veiklą atgrasys nelegalių lošimų organizatorius nuo lošimų paslaugos siūlymo Lietuvos teritorijoje ir Lietuvos Respublikos gyventojams, tokiu būdu bus panaikinta nesąžininga konkurencija tarp legalių paslaugų teikėjų ir šias paslaugas nelegaliai teikiančių asmenų.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įstatymo projekto nereikės papildomai inkorporuoti į teisinę sistemą.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projekte reglamentuojami klausimai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir ES teisės nuostatas.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Įstatymo projekto įgyvendinimui įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų valstybės lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai „azartiniai lošimai“, „nelegali lošimų organizavimo veikla“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.